

Möbelguide och Skötselinstruktioner för Stoppmöbler

S SCAPA

www.scapainter.com

INLEDNING

Grattis till din nya möbel! Avsikten med denna möbelguide är att ge dig som konsument bästa möjliga förutsättning att få ut så mycket som möjligt av din nya möbel. Guiden innehåller tips & råd på hur du sköter, underhåller och använder din möbel så att den håller sig fin så länge som möjligt. Det är ju faktiskt så att även i de allra bästa världar sliter man på möblerna genom användning. Miljökraven blir högre och hårdare, detta ser vi som positivt, men det ställer samtidigt högre krav på dig som konsument, att du sköter och vårdar dina möbler. Vi menar dock att om du följer de tips och råd denna guide ger kommer du ha glädje av dina möbler under många år framöver.

Denna möbelguide med skötselinstruktioner har sin grund i de riktlinjer som organisationen MIBO utgivit (om Mlbo se sista sidan)

NÄR OCH HUR ANVÄNDER VI VÅRA MÖBLER?

Det finns inte två hem där man använder och sliter på möblerna på samma sätt. Man skall därför vara uppmärksam på hur möblerna används. Är det ett hem med mycket besök av gäster eller ett hem där barn och djur bor ihop kommer klädselmateriel, målade, lackade och andra ytor att slitas fortare än i ett hem där man bor ensam. Alla möbler påverkas av solljus -även de mest färgäkta material kan blekas. Därför bör alla möbler, både trä, textil och läder skyddas mot direkt solljus. Speciellt under vinterhalvåret då solen står lågt och lyser rakt in i våra hem rekommenderas att man drar för gardiner och eller persienner.

När vi sitter eller ligger i våra möbler kommer kroppen i nära kontakt med klädseln.

Svett från människor påverkar både läder och textil negativt, vissa mediciner kan öka mängden svett vi utsöndrar samt svettens sammansättning. Var uppmärksam på detta och var noga med att rengöra grundligt med jämna mellanrum, det förlänger livet på möblen. Vid rengöring är det viktigt att du väter ytan jämnt ut till närmaste söm eller tonar ut/ lämnar yttercirkeln fuktig för att undvika vattenfläckar.

Vilken typ av kläder man har på sig kan också påverka hur möblen slits. Jeans kan ge torrfällningar liksom metallnitar kan ge revor i läder eller skada tyget i soffan. Många använder vardagsrummet och soffbordet som matplats framför tv:n. Var uppmärksam på att både läder och textil kan brytas ner av fet mat. Var noga med att inte spilla. Även små mängder fett från mat t.ex. popcorn kan starta en nedbrytningsprocess.

Svett påverkar ytan på läder och trä. Välj klädsel med hög slitstyrka, ljus och nöthållfastighet. Mögel kan vara ett problem, eftersom tyger för hemmiljö inte alltid är behandlat mot mögel. Tänk på att om man inte använder möblerna, magasineras eller liknande under en längre tid finns det en risk att de kan bli angripna av mögel. Dammsug och rengör möblerna noga i dessa fall. Vissa material kan beställas med skydd och det finns produkter mot mögel i möbelhandeln. Syntetiska material angrips i regel inte av mögel.

TÄNK PÅ

När du får din nya möbel och skall packa upp den, tänk på att inte använda en kniv eller annat vasst föremål som kan skada möbeln. Även om möbler kan se stora och robusta ut, tål de inte alltid allt som de utsätts för. Ett armstöd håller t.ex. inte alltid att sittas på. Armstöd som är fastsydda håller inte att lyfta i, man riskerar då att sömmarna kan spricka. Man bör inte stå eller sitta på ett glasbord, soffbord, byråer eller några andra möbler som inte är avsedda för detta. Använd golvskydd på dina möbler för att skydda ditt golv mot repor/skador. Placera aldrig soffan direkt mot en vägg. Luftspalt på cirka 5 cm mellan soffa och vägg skall alltid finnas.

Värme från laptops och mat som kommer direkt från mikrovågsugnar kan också lämna märken på våra möbler. Även gel, mousse, krämer och spray kan påverka möblerna negativt.

TÖJNING AV MATERIAL

För att undvika att klädseln töjer sig bör man med jämna mellanrum släta ut tyget eller lädret mot kanterna. Man bör även "puffa" upp kuddar och jämna till stoppningsmaterialen med jämna mellanrum för att undvika att materialet töjs mer än normalt.

FÖLJ ALLTID BRUKSANVISNINGEN

Nästan alla möbler levereras med en monteringsanvisning, skötselråd eller bruksanvisning. Generellt skall alla möbler som monterats med skruv efterdras med jämna mellanrum, detta gäller speciellt trämöbler, soffbord, sängar, soffben och liknande. Vid tveksamheter, fråga din möbelhandlare.

Det är viktigt att bruksanvisningen/skötselråden följs för att garantin skall gälla!

GENERELLT OM LÄDER

Läder är en naturprodukt och precis som trä finns inte två hudar som är likadana. Hudens utseende och egenskaper varierar efter från vilken del av huden man tagit samt vilka påverkningar den varit utsatt för. Oftast skär man bort de största och mest synliga defekterna t.ex. stora gödselmärken. Normalt sett ser tillverkaren av möbeln till att de mest synliga märkena som ärr, insektsbett eller mindre gödselmärken hamnar på utsidan av möbeln. Det är viktigt att man är införstådd med vad man vill ha när man tittar på och väljer mellan olika typer av läder.

Naturliga märken som kan förekomma på läder och som inte skall betraktas som fel eller en reklamation kan t.ex. vara:

- Sår efter insektsbett, läkta ärr och märken från grenar/ buskage eller taggtråd. Om ärret är läkt innebär det ingen försvagning av lädret.
- Struktur, denna skiljer sig från djur till djur. Strukturen framhäver genom sin oregelbundenhet att det rör sig om en naturprodukt.
- Gödselmärken som bränt in i huden.

Alla typer av märken och oregelbundenheter är äkta läders kännetecken och skiljer det från konstläder.

Läder som används till möbeltillverkning kommer oftast från nötboskap och är en restprodukt från köttindustrin.

För att läder skall kunna användas till möbeltillverkning krävs att man först garvar (konserverar) hudarna. Läder kan garvas på flera olika sätt, men den vanligaste metoden är krom-garvning. Vegetabiliskt garvat läder används också vid möbel-tillverkning men inte alls i samma utsträckning. En vegetabilisk garvningsmetod går ut på att man istället för att använda krom t.ex. använder bark från speciella träd. Vegetabiliskt garvat och opigmenterat läder är känsligt för fläckar och smuts och bör behandlas med en lädercream som innehåller en impregnering och finns att köpa i möbelhandeln.

Oavsett garvningsmetod bör alla typer av läder skyddas mot solljus och hög värme. Placera möblerna på lämplig plats ifrån fönster, öppna spisar, element m.m.

Fett bryter ner läder på samma sätt som det bryter ner textil/tyg. Undvik att spilla fet mat, snacks, m.m. på klädseln.

Svett innehåller ammoniak och urinsyror som på sikt bryter ner lädrets yta/finish om man inte rengör regelbundet med en effektiv läderrengöringsprodukt. Tänk på att rengöra extra på ytor som är i direktkontakt med huden t.ex. armstöd och nackstöd.

Enklare rengöring kan utföras genom att man torkar av möbeln med en lätt fuktad trasa med avjoniserat vatten samt att man dammsuger regelbundet för att på så vis få bort lösa smutspartiklar som annars kan nöta på lädrets ytfinish.

Vid rengöring bör man använda professionella möbelvårdsprodukter som hjälper till att skydda mot fläckar och spill samt håller lädret mjuk och fint. Använd aldrig tvål, såpa, diskmedel eller universalrengöringsmedel på läder.

OLIKA TYPER AV LÄDER

FULL ANILIN - Anilinläder är mycket mjukt och smidigt och har inte någon täckfärg på ytan. Anilinlädret har hög komfort och god andningsförmåga, men är samtidigt känsligare för fläckar och solljus. Utseendet är djupt och naturligt och det förekommer färgskiftningar, ärr, insektsbett och andra naturliga märken, detta skall inte anses som en reklamation utan är helt naturligt och ett äkthetsintyg på att lädret är av hög kvalité.

SEMI-ANILIN - Semianilin är framställt på samma sätt som anilin men har därefter fått ett mycket tunt skikt av färg och ytfinish, vilket gör lädret tåligare mot fläckar utan att den mjuka känslan förändrats.

TÄCKFÄRGAT - På täckfärgat läder har ett tjockare skikt av färg och ytfinish påförts för att göra lädret tåligare mot fläckar, smuts och spill. Detta medför också att färgskiftningar, insektsbett m.m. döljs.

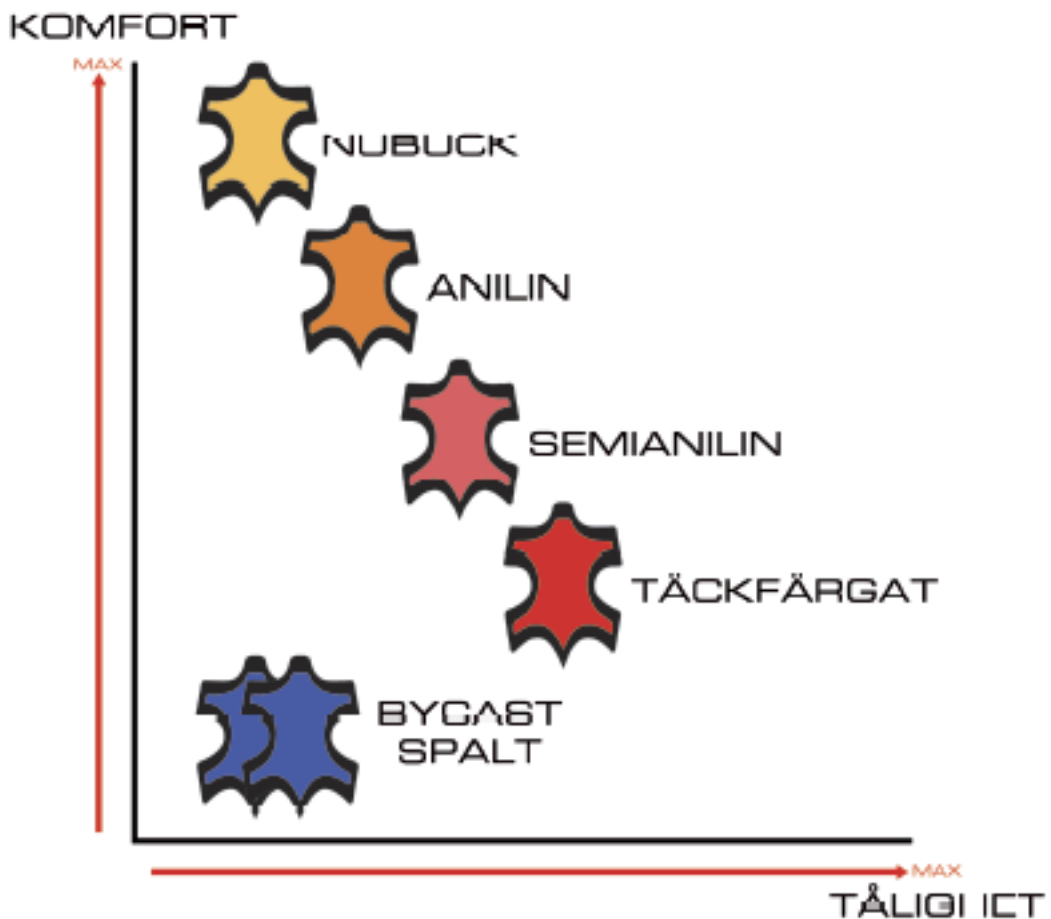
SPALTLÄDER - Den undre delen av den kluvna huden kallas spalt. Man kan även tillverka möbelläder av spalten som då används på yttersidor av möbeln. Vanligast är att man använder denna spalt till arbetshandskar, bälten och skor.

BY-CAST ELLER BI-CAST - som är den riktiga benämningen är i regel en spalt som belagts med en folie av polyuretan. By-Cast ger ett kraftfullt utseende och ser mycket tåligt ut. By-Cast går inte att reparera/renovera med ett fullgott resultat.

NUBUCK - är ett genomfärgat anilinläder som slipats lätt för att skapa en mockaliknande effekt. Nubuck bör behandlas med en impregnerings spray innan möbeln tas i bruk.

PULL-UP - lädret klassas som antingen ett anilin eller semianilin som sedan är överfettat för att få en spännande karaktär i utseende och känsla. Ytan kan även försees med vax för att skapa ytterligare unika karaktärer. Lädret rengörs med en cleaner och behandlas sedan med en Pull-Up cream fyra till sex gånger per år.

EGENSKAPER

MÖBELTYGER

Möbler klädda i textil är ofta väldigt bekväma att sitta i. De flesta textilier har en bra förmåga att snabbt anpassa sig efter vår kroppstemperatur. Textila fibrer delas in i två grupper: naturfiber (växt & djurfibrer) och konstfibrer (syntet och regeneratfibrer). Många textilier har ofta en blandning av flera fibrer för att få en önskad känsla, struktur eller egenskap.

Rengöring av möbeltyger skall alltid ske med försiktighet och man bör alltid testa på en dold yta innan man påbörjar rengöring av synliga ytor. En textilrengöring med skumfunktion rekommenderas då man inte vill väta igenom tyget. Man är alltid själv ytterst ansvarig för resultatet vid rengöring och eller fläckborttagning. Råder osäkerhet kring något, kontakta din möbelhandlare.

FLÄCKGUIDE

Fläckguiden är endast förslag till vägledning och ingen garanti för återställd textil. Siffrorna anger ordningsföljden av fläckbehandlingen. Gamla intorkade fläckar mjukas upp i glycerol. Citronsyralösning bleker. 1 sked citronsyra i 1 dl ljummet vatten.

Tips och råd – Dammsug tyget regelbundet och alltid innan rengöring.

Ytsmuts och solkighet – Blöt en microduk i varmt vatten/eventuellt med några droppar diskmedel) eller en textilrengöring med skum och vrid ur hårt. Vik och rulla duken till en hård rulle. Dra rullen fram och tillbaka över de solkiga partierna.

Fläck – Gör alltid en blindtest så att du vet om textilen klarar de vätskor du använder.

- Ta reda på vad som orsakat fläcken
- Ta bort fläcken medan den är färsk!
- Arbeta utifrån och in mot fläcken
- För att undvika ringar efter vätskorna lämna en ”fuktig zon” i yttre cirkeln eller rengör hela ytan från söm till söm.
- Låt aldrig lösningsmedel tränga in genom tyget då det lätt kan få skumplast eller skumgummi att svälla. Om möjligt, placera ett sugande papper/textil på baksidan av fläckområdet och byt ofta.
- För att undvika fläckar så långt som möjligt – se till att din textilmöbel alltid är väl skyddad med en Textilimpregnering.

Fläckguide

Fläckproblem	Ljumsd vatten	Kall kokavlösning	TextilCleaner	Sammivätt	Oxal - ättiksyrabesättning (1 st matsked oxalsyra / 0,5 dl vatten + 1,5 dl ät- tiksyra / 1,5 dl vatten)	Skölj noggrann med vatten	Ammoniak tvättvatten 1 tsk 10% ammoniak i 6 dl tvättvatten	Sur mjölk Låt ligga i sur mjölk eller lättm 1 dygn	Aceton Ej på acetal + triacetal	Spirt	Duotin, lacktaller Tepenn	Telje Lyttipp resterna med upprepa tvök och lytt	Kyl med isbitar i plast- påse + skrapa upp	Hårbruk Stro pådelsmjöl på räcken + tum lytt och bläs med värme (gäller ej tuggummi)
Choklad, glass, mjölk, grädde	3		1				2							
Kaffe, te, likör, drinka, öl	4		1				2			3				
Blod	3	1					2							
Frukt, bär	3		1+5				2			4				
Rödvin	5		1+3				2			4				
Fett, olja	3		2								1			
Rost	3		2		1									
Bläck, tusch	5		3		4		2			1				
Stearin	6		5							4	3		1	2
Tuggummi												3	1	2
Ägg	4		3				2				1			
Läppstift	4		3				2				1			
Senap, dressing, majonäs	4		3				2				1			
Nagellack			2						1					
Svettfläckar	3		2				1							
Uppkast			1+3				2							
Mögel			2+4				3	1						

”SITTROSOR”

Möbeltyger med lugg, t.ex. sammet, plysch och chenill kan skifta i nyans beroende på hur ljuset faller på.

Sittrosor kan bildas på tyger med lugg då luggen trycks ner av att man t.ex. sitter på tyget, det i sig är inget fel utan naturligt för denna typ av tyger. Mohairplyschen som är av ull, kan vid tryck i kombination med hög luftfuktighet fixera luggen på t.ex. sommaren. Sittrosorna kan även komma av att smuts krupit ned i fibrerna och luggen, när luggen sedan kläms ihop fastnar den på grund av smutsen. Viktigt att tänka på är att regelbundet dammsuga samt borsta luggen för att undvika problem. Skulle det ändå vara så att luggen lagt sig ner kan man prova att ånga upp luggen eller rengöra med en vattendammsugare och sedan borsta upp luggen igen.

NOPPNING

När en textilvara med mer eller mindre utstående fiberändar utsätts för nötning under användning eller tvätt kan det hända att fibrerna gnuggas samman till noppor istället för att nötas av eller behålla sin ”självständighet”. De utstående fibrerna kan antingen finnas från första början genom varans konstruktion eller uppstå genom fiberglidning vid mekanisk bearbetning. Nötningen på en textilvara kan således både frambringa de utstående fiber ändarna och orsaka själva noppbildningen. Noppbildning uppträder främst hos textilier som helt eller delvis består av syntetfibrer. Det beror dels på att de glatta syntetfibrerna lätt glider ut på ytan och dels på att de genom sin stryka istället bildar noppor med grannfibrerna istället för att nötas av. Beroende på textilvarans konstruktion kan noppor bildas, detta skall dock inte anses vara en reklamation.

VID NOPPOR

Om noppor uppstått, använd en noppmaskin och behandla därefter tyget med en textilimpregnering.

NOPPNING FRÅN FRÄMMANDE FIBRER

Det kan hända att noppliknande tillstånd uppstår som inte beror på möbeltextilen. De kommer då från andra material som textilen varit i kontakt med. Det kan till exempel vara från kläder eller en filt som fäller mycket fiber. Denna typ av noppling uppstår när materialet innehåller syntetiska fibrer, och ofta i kombination med statisk elektricitet. Statisk elektricitet drar till sig damm och partiklar som fäster sig i textilen och kan orsaka dessa ”noppliknande” tillstånd. Detta kan helt eller delvis bero på för låg luftfuktighet och problemet är störst under vinterhalvåret då man gärna stänger igen och kanske höjer värmen. Använd gärna en luftfuktare då det förebygger problemet. Att en textilvara kan noppa sig skall inte anses vara en reklamation. Det finns produkter att köpa för att motverka noppbildning, fråga din möbelhandlare.

NATURFIBRER

ULL

Ullfibern är motståndskraftigt mot smuts tack vare sin uppbyggnad och sitt innehåll av lanolin fett. Ull blandas ofta med andra fiber för att få en blandning med bra egenskaper.

BOMULL

Är mycket slitstarkt men har låg elasticitet. Bomull är bra på att absorbera fukt utan att kännas fuktig, har mjuka fibrer som ger en behaglig känsla och blandas ofta in i andra textilmaterial.

Bomullen har dock nackdelar, den krymper och skrynklar sig, det sker dels i fibern och dels i tyget.

LIN

Lin är starkt, har en vacker glans och eftersom fibern är slät slår den ifrån sig smuts och är lätt att göra ren. Lin kan med fördel blandas med bomull. Till nackdelarna hör att lin skrynklas lätt, elasticitet och tøjbarheten är låg. Lin kan även krympa vid vätning.

SYNTEKISKA FIBRER

VISKOS

Är framställt av cellulosaiber från trä. Används ofta tillsammans med bomull, ull eller bomull-polyesterblandningar. Viskosfiberen kan dock töja sig och tappa formen vid vätning. Skrynklar sig lätt.

POLYESTER

Används ofta tillsammans med bomull för att förbättra slitstyrkan. Den har bra elasticitet och formbarhet samt tål värme bra. Är dålig på att absorbera fukt. Polyester är noppningsbenäget.

POLYAMID (NYLON)

Är starkast av syntetfibererna men är dålig på att absorbera fuktighet.

POLYPROPEN

Väldigt lätt och stark men fuktabsorptionen är obefintlig och används därför ofta till sportkläder.

ACRYL

Är den syntetfiber som påminner mest om ull. Acryl är elastiskt och mjukt, men har svaga fibrer. Mycket hög ljustålighet men känslig mot värme vid tvätt/strykning. Kan blandas med andra syntet- eller naturfiber.

MICROFIBER

Är för det mesta en blandning av polyester och polyamid, men de tillverkas också i akryl och polypropylen. Microfiber är mycket slitstarkt och lätt att underhålla. De har en mjuk och behagligkänsla. På grund av dess olika sammansättning kan microfiber ha olika egenskaper. Priset är en bra indikator på kvalitén. Till exempel innehåller de billigaste kvalitéerna ofta en högre andel polyester. Polyamid och polyester är absorberande och bör därför impregneras. Polypropylen är smutsavvisande, men känsligt för solljus. Fibererna är mycket tunna, storleken mäts i dtex. 1,0 dtex innebär att 10 000 meter endast väger 1 gram. Microfiber tillverkas mellan 1,0 dtex ner till 0,01 dtex.

VINYL, KONSTLÄDER, PU OCH LÄDERIMITATIONER

Dessa material tillhör gruppen textilier med beläggning. Bottenväven kan vara av vilket material som helst beroende på användningsområde. Beläggningen är oftast en mjuk polyuretan blandat med PVC (klorfiber). Vid tillverkning kan man ge dessa material nästan vilka mönster och färger som helst.

Grundläggande för- och nackdelar, textila syntetfibrer

Fördelar

1. Hållfastheten
2. Skrynkelhårdigheten
3. Våtstabiliteten
4. Pressbeständigheten
5. Tvättegenskaperna
6. Krymphårdigheten
7. Torkar snabbt
8. Strykfriheten

Nackdelar

1. Fuktabsorbtionen, låg
2. Statisk elektricitet
3. Risk för noppor
4. Temp. känsligt vid tvätt/strykning
5. Värmeisolerande förmågan
6. Känslan

Blandfibervaror för och nackdelar

Syntet/Bomull jämfört med 100% Bomull

Fördelar

1. Hållfastheten
2. Skrynkelhårdigheten
3. Pressbeständigt
4. Krymphårdigheten
5. Snabbtorkande

Nackdelar

1. Lägre fuktabsorbtion
2. Risk för noppor
3. Värmekänslig vid strykning/tvätt
4. Känslan
5. Risk för statisk elektricitet

Ull/Syntet jämfört med 100% Ull

Fördelar

- 1.Hållfastheten
- 2.Pressbeständigheten
- 3.Våtstabiliteten
- 4.Krymphärdigheten
- 5.Tvättålligheten (vatten)

Nackdelar

- 1.Risk för noppor
- 2.Känslan (hårdare grepp)
- 3.Värmeisoleringen
- 4.Statisk elektricitet
- 5.Fuktabsorbtionen (lägre)

Syntet/Viskos jämfört med 100% Syntet

Fördelar

- 1.Fuktabsorbtionen (högre)
- 2.Låg statisk elektricitet, mjukare känsl
- 3.Mjukare Fall

Nackdelar

- 1.Hållfastheten
- 2.Skrynkelhärdigheten
- 3.Pressbeständigheten
- 4.Våtstabiliteten
- 5.Risk för noppbildning kvarstår

Bomull/Viskos jämfört med 100% Bomull

Fördelar

- 1.Mjukare fall
- 2.Jämnare ytstruktur

Nackdelar

- 1.Hållfastheten
- 2.Våtstabiliteten

STOPPNINGSMATERIAL

Man använder normalt sett nozag (stålfjädrar), pirelliband (gummisadelgjord) som sedan kläs med polyester- eller kallsaum och fibervadd. I dynor kan det vara kallsaum, polyeter, granulat, fibervadd, fjädrar, dun eller kombinationer. Stoppningsmaterialen behöver inte underhållas vad gäller rengöring, om möjligt kan man dammsuga dem. Alla typer av stoppningsmaterial ändrar sig med tiden, flytta därför runt dynor om möjligt och sitt inte alltid på samma ställe på så vis kan man få stoppningen att mjukna mer jämnt över hela möbelgruppen. En viss sättning är dock helt normalt, 15-25% kan den mjukna de första 3-6 månaderna och detta skall inte ses som en reklamation utan är helt naturligt.

Man bör se till att en sittmöbel som används väldigt mycket (av t.ex. tunga personer) kanske flera timmar i sträck varje dag har en fastare stoppning än normalt, detta går oftast att beställa vid köp av möbeln. Lösa kuddar och dynor skall puffas till och skakas lätt med jämna mellanrum för att inte tappa formen. Detta gäller speciellt dunplymåer, viscoplymåer och granulat. Kuddar med lite kraftigare stoppning kan kräva mer modellering. Desto större och tyngre kuddarna är ju mer måste de skakas och jämnas ut. Alla lösa och mjuka kuddar har en tendens att tappa lite av den ursprungliga formen. För att kudden skall hålla formen så när som helt är det nästintill nödvändigt med dagligt "upp-puffning" och modellering av kuddarna. Fråga din möbelhandlare om vad som är bäst för din möbel.